

Resumé

Tématem této práce je posouzení předpokladů pluralismu práva a nestátních právních systémů pro zlepšení možnosti řešení sporů ve společnosti. Hlavní výzkumnou otázkou práce je, zda nestátní právní systémy plní společenskou roli při poskytování spravedlnosti.

Práce by měla nabídnout deskriptivní analýzu konceptu legálního pluralismu a metodických postupů pro zahrnutí nestátních právních systémů do státních. Výsledkem práce by měl být přehled o možnostech interakce různých právních systémů ať již formálních či obyčejových, o různých způsobech řešení sporů v tomto prostředí a o přínosu takových návrhů na reformu právního prostředí, které vycházejí z reálné situace ve společnosti.

Tato práce se bude v první části nejdříve zabírat deskriptivní analýzou pojmu legální pluralismus v odborné diskusi a jeho vztahem k nastíněnému tématu, následně porovná metody a postupy legálního pluralismu, respektive fungování nestátních právních systémů, a nakonec shrne implikace analytického konceptu právního pluralismu pro plánování a zlepšování právního prostředí.

Dále by se práce zaměřila na prozkoumání důsledků různých přístupů ve vztahu mezi formálními a obyčejovými právními systémy a na specifická témata vlastní těmto příkladům, tedy na aktuální možnosti využití konceptu pluralismu práva, ať již v konkrétních zemích anebo mezinárodním a globálním měřítku. S ohledem na koncepční blízkost s navrhováním systémů pro řešení sporů se tato část práce bude zabírat také metodou navrhování mechanismu řešení sporů při využití kombinace neformálních právních systémů a státního soudnictví, tedy procesního pluralismu.

V další části se práce bude zabírat přehledem právních systémů, pro které je právní pluralismus relevantní a případy, kde je nebo naopak není s tímto rozměrem pracováno při reformě právního prostředí. V této části se práce zejména zaměří na způsob, jakým je na sebe formální a obyčejový systém napojen a obecně metody řešení sporů.

Pro srovnání se nabízí země Latinské Ameriky, a to nejen proto, že historicky a společensky vycházejí ze srovnatelných podmínek koloniální správy, etatistického řízení a přítomnosti původních obyvatel na venkově a ve městech, ale také kvůli nedávné historii působení diktatur na společnost, která končila v devadesátých letech minulého století. Dále se práce bude věnovat dopadu, který mají mezinárodní a regionální instrumenty na tento vývoj. Porovnáním textů těchto instrumentů lze historicky zachytit vývoj pojmů jako přístup ke spravedlnosti a spravedlivý proces, jejichž obsah se nejen výkladem, ale zejména samotným věcným rozsahem příslušných ustanovení rozšiřuje. Právo na zcela autonomní právní systém obyčejového práva, nicméně i nadále není součástí těchto instrumentů. Blíže se bude práce věnovat Kolumbijskému modelu inkorporace obyčejových právních systémů s ohledem na roli, kterou při ní sehrála rozhodnutí Ústavního soud Kolumbie.

Jako východiska nových návrhů se nabízí teze procesního pluralismus a participativní metody řešení sporů, které mají v centru uživatele těchto systémů, občana. Závěrečná část práce proto prozkoumá aktuální přístupy na zlepšení právních systémů, které směřují k větší participaci účastníků a které vycházející z jejich potřeb, a uvede některé případy pro srovnání jednotlivých konkrétních programů na zlepšení právních systémů. Práce tak představí Centra občanské spravedlnosti, model řešení, který si pro svoji reformu přístupu ke spravedlnosti vybralo Chile. Blíže se práce zaměří také na funkční posun v poskytování přístupu ke spravedlnosti, který nabízí využití moderních technologií, například na online řešení sporů.

Participativní modely soudnictví, na potřeby občanů zaměřené justice, ukazují, že jsou zde nové iniciativy pro další rozvoj v poskytování této služby, respektive práva na spravedlivý proces.

pluralismus práva, nestátní právní systémy, navrhování mechanismů pro řešení sporů